

Sammenhold og bæredygtig vækst

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsens åbningstale ved Inatsisartuts efterårssamling 2016

(Det talte ord gælder)

16. september 2016

Indledning:

Ærede medlemmer af Inatsisartut, Ærede Formand for Inatsisartut, kære medborgere. Det er en stor ære for mig, at jeg i dag kan holde denne tale ved åbningen af Inatsisartuts efterårssamling i 2016. Vi indleder i dag et nyt arbejdsår for Inatsisartut, som også er en milepæl for, at vi nu er halvvejs gennem denne valgperiode.

Vi har i Naalakkersuisut allerede nået vigtige resultater, bl.a. i form af tiltag for at nedbringe arbejdsløsheden, reformer om alderspension, førtidspension, samt bedre rammer for erhvervslivet. Vi har flere opgaver endnu, for at nå det, vi har sat os for i koalitionsaftalen. Nemlig et land i vækst og fremgang, hvor vi i fællesskab skal arbejde for at skabe rammerne for landets befolkning kan leve i tryghed med tro på fremtiden. Vi ønsker et samfund, der i fællesskab – og i samarbejde med hinanden – sikrer en positiv udvikling. Befolkningens evner til at bidrage til det samfund, som vi alle er en del af, skal udnyttes – vores fornemmeste opgave som politisk forsamling er derfor at skabe de nødvendige rammer.

Vi har som samfund brug for mere og tættere samarbejde. Velfærdet i samfundet og fremgangen i landet er afhængig af, hvor meget befolkningen, foreningerne, organisationerne og andre organer i samfundet inkl. politikerne samarbejder med hinanden. På trods af, at vi hver især har vore standpunkter, interesser og målsætninger, så må vi alle sammen arbejde sammen for et bedre Grønland.

De store begivenheder som Arctic Winter Games og folkemødet i Nuuk i forbindelse med SIK's 60-års jubilæum denne sommer, de viser netop hvad samarbejde kan udrette. Begivenheder som disse blev båret igennem af mange frivillige og ildsjæle. Det engagement, som mange foreninger og enkeltpersoner udfører hver dag året igennem, gør en stor forskel, der er til gavn for samfundet, for befolkningen. Med de udfordringer vi har i dag i vort land med sociale problemer, arbejdsløshed og økonomiske udfordringer, så har hver enkelt indsats en betydning. Vi kan være stolte og glade for, at så mange individer i vort land er med til at løfte opgaven i at holde et samfund kørende, også med de daglige bump og udfordringer vi møder. Det gør mig stolt af at være repræsentant for vort land.

Det glæder mig, at vores mål i koalitionsaftalen om at forbedre vore ældres tilværelse er sket. Vi arbejder fortsat på, at sikre vore ældre en værdig tilværelse i deres alderdom. Men i takt med, at vort samfund får flere ældre i fremtiden, vil der være behov for, at vi hver især selv gør en indsats for at sikre en tryk og værdig alderdom. Derfor foreslår Naalakkersuisut nu en obligatorisk pensionsopsparing, der skal være med til at sikre, at vi hver især kan forsørge os selv, nu når vi ikke er på arbejdsmarkedet længere.

Naalakkersuisut blev dette forår pålagt af Inatsisartut at oprette en talsmandsinstitution for de handicappede. Den funktion skal være med til at sikre, at Grønland indfrier den internationale handicapkonvention for at efterleve og beskytte de handicappedes rettigheder. Der er derfor afsat 2,5 mio. kr. fra i 2017 til oprettelse af en talsmandsinstitution for handicappede, som ønsket af

Inatsisartut. Naalakkersuisut ser frem til, at den nye talsmand for de handicappede kan gøre en stor og god indsats for de handicappedes vilkår.

Kommunerne

Vi lever i et demokratisk land. Vores demokrati gælder både for landets ledelse og for indflydelse på lokalt plan. Samtidig giver mere end halvdelen af befolkningen i de fire kommuner udtryk for, at sammenlægningerne af de tidligere i alt 18 kommuner til fire med tiden har ført til et underskud i lokal- og nærdemokratiet. Borgerne i Qaasuitsup Kommunia har gennemført en afstemning om deling af kommunen. Dette ønske imødekommer Naalakkersuisut med et forslag til Inatsisartut om deling af Qaasuitsup Kommunia.

Vi har sammen med kommunerne, truffet en beslutning om, at der skal arbejdes for at sikre, at nærdemokratiet i kommunerne bliver styrket. Borgerne skal fremadrettet inddrages i højere grad i spørgsmål, der er væsentlig for befolkningens hverdag.

Naalakkersuisut har i koalitionsaftalen et mål om at flere opgaver og ansvar overdrages fra Grønlands Selvstyre til kommunerne. Arbejdet for at realisere dette mål sker i samarbejde med kommunerne.

Økonomi

Selvom vi fortsat har store økonomiske udfordringer har vi overskud til at sætte gang i noget godt. Lige nu er der økonomisk vækst på ca. 5 procent. De store byggerier af det nye fængsel og den nye containerhavn i Nuuk har medvirket til væksten. Samtidig er verdensmarkedspriserne på fisk og rejer høje. Den økonomiske vækst vi oplever, viser at man ikke kun kan skabe vækst med offentlige midler. Vækst i landets økonomi er afhængig af private og udefrakommende investeringer. Det er vigtigt for Naalakkersuisut at fastholde stabile rammevilkår for private investorer.

Den positive udvikling betyder dog ikke, at vi skal slippe tøjlerne. Den demografiske udvikling viser, at der vil blive færre til at forsørge væsentligt flere. Derfor skal de gode tider bruges til investeringer, som vil bidrage til økonomisk holdbarhed på lang sigt.

Kommunerne fylder mere i den offentlige økonomi nu end tidligere. Strukturreformen forudsatte opgaveflytning til kommunerne, så der er udsigt til, at kommunernes andel af den samlede offentlige økonomi bliver endnu større fremover. Gennem de seneste år har der været et konstruktivt samarbejde om at forbedre økonomistyringen i den offentlige sektor mellem Naalakkersuisut og borgmestrene.

Forslaget til budget- og regnskabslov indeholder flere krav om strammere økonomisk styring. Det er nødvendigt for at sikre det overordnede mål om en holdbar udvikling i den samlede offentlige økonomi i landet. Loven skal grundlæggende give en klar ramme for den politiske prioritering og sikre, at der også fremover er politisk og økonomisk handlefrihed. Det er også vigtigt for, at investorer og långivere kan have tillid til, at den økonomiske politik er forsvarlig.

Holdbarheds- og vækstplan

Politisk-Økonomisk Beretning 2016 indeholder som noget nyt Naalakkersuisuts bud på en samlet langsigtet plan med en række konkrete løsningsmuligheder, som vi har besluttet at kalde "Holdbarheds- og vækstplanen". Denne plan skal sikre, at landets økonomi kommer ind i en positiv

og stabil udvikling, der er langtidsholdbar og som har en robusthed, der giver mulighed for at investere fremadrettet.

Holdbarheds- og vækstplanen har flere formål, nemlig gennem udgiftsdæmpende reformer og væksthæmmende investeringer og initiativer at beskrive en realistisk vej til, at

- sikre fremtidens velfærd ved at opnå langsigtet balance på de offentlige finanser frem mod 2030, og
- sikre fremtidens velstand for borgerne, gennem øget vækst og udvikling i landet.

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at de centrale dele af holdbarheds- og vækstplanen må gennemføres, hvis man skal fastholde målet om at Grønland gradvist skal blive mere økonomisk selvberørende og gøre sig uafhængig af bloktilskuddet fra Danmark samt hjemtage nye opgaver fra staten. Planen viser, at det vil kunne lade sig gøre at skabe en langsigtet fornuftig balance mellem indtægter og udgifter, med et overskud på de offentlige finanser frem mod 2030.

Erhverv

Grønland har behov for øget erhvervsudvikling og aktivitet. Når erhvervslivet har det godt skabes der arbejdspladser og økonomisk vækst. Det betyder bedre forhold for borgerne og flere indtægter til samfundet. Naalakkersuisut har derfor de seneste år arbejdet intensivt på at modernisere og forbedre rammerne for at drive erhvervsvirksomhed i Grønland. Den modernisering skal sikre fremtidig udvikling, vækst og velfærd. Det arbejde fortsætter og derfor fremsætter Naalakkersuisut på efterårs-samlingen en række lovforslag, der har til hensigt at bidrage yderligere til dette.

Det er Naalakkersuisuts ambition, at eksport af is og vand skal være en indtægtskilde for det grønlandske samfund. Is og vand skal på sigt udvikles til at blive et selvstændigt og selvberørende erhvervsområde. Der er afsat et større beløb på finansloven til markedsføring af is og vand som eksportvare. Derudover arbejder Naalakkersuisut på en ny strategi til udvikling af is og vandområdet i de kommende år. I den forbindelse fremsætter Naalakkersuisut på efterårs-samlingen et forslag om ændring af Inatsisartutlov om udnyttelse af is og vand med henblik på eksport.

Turisme

Turismen er en af de fire grundpæjler, som Naalakkersuisut ønsker at udvikle til at blive en mere vægtig del af landets økonomi. Turismestrategien for 2016 – 2020 tager fat i væsentlige udfordringer, som skal løses, så Grønland kan tiltrække et større antal turister. En forudsætning er tilgængeligheden, og derfor har Naalakkersuisut store forventninger til de kommende års investeringer i infrastrukturen. Men investeringerne i infrastrukturen alene garanterer ikke for vækst i turismen.

Der skal samtidig investeres i flere overnatningsmuligheder og der skal udvikles nye oplevelsesprodukter. For at tiltrække flere turister er det nødvendigt med flere private initiativer og investeringer. For at understøtte det private initiativ vil Naalakkersuisut udstede koncessioner til private, som har ideer til oplevelser for turister. Som eksempel på initiativer, har Naalakkersuisut meddelt de første koncessioner om en række ørredeløse i Qeqqata Kommunia gældende fra 1. januar 2017.

Naalakkersuisuts turismestrategi fokuserer således på at det skal være billigere og hurtigere at rejse til og fra Grønland. Desuden skal strategien sikre at der skabes et godt investeringsklima, som er afgørende for at vi kan tiltrække private investeringer til blandt andet nye hoteller og

oplevelsestilbud. Allerede nu kan vi se at udviklingen er vendt. Turistantallet er på vej op og nye investorer har meldt sig på banen.

Isfjordscenteret i Ilulissat, som forventes klar til besøgende i 2018, er et succeseksempel på den type af turisttilbud, som allerede har skabt mere interesse for området. I større målestok skal der satses på besøgscentre, som etableres i fællesskab mellem private og offentlige. For at tiltrække investeringer til de kommende besøgscentre, er det vigtigt, at rammerne er på plads. Derfor fremsætter Naalakkersuisut et lovforslag om etablering og drift af de kommende besøgscentre på efterårssamlingen.

Fiskeri

For Naalakkersuisut er det vigtigt, at ændringen af lovgivningen på fiskeriområdet, som har været undervejs i adskillige år, bliver færdiggjort. Fiskeriet har i mange år været landets eneste reelle eksporterhverv. Vi skal derfor skabe nødvendige rammer for at fiskerierhvervet kan blive til endnu mere gavn for fiskerne og arbejdsmarkedet. Vi skal skabe rammerne, som skal sikre, at vi får mere indtjening til landet for hvert kilo fisk, der bliver hevet op af havet.

Fiskeriets parter har igennem det seneste års tid sammen med de offentlige myndigheder haft mulighed for, at diskutere udviklingspotentielle emner. Naalakkersuisut anser denne opgave for en vigtighed i udviklingen af fiskerisektoren generelt og ønsker, at takke fiskerierhvervet for deres velvillighed i at deltage i en yderligere udvikling indenfor erhvervet. Naalakkersuisut sætter stor pris på den konstruktive deltagelse og interesse, erhvervet har vist i arbejdet med en ny fiskerilov og i de internationale forhandlinger.

Naalakkersuisut har lagt vægt på at samarbejde med erhvervet her i Grønland og i nordisk sammenhæng. Vort land har deltaget aktivt i det nordiske landes arbejde for at videreudvikle forædlingsprocesser af de råvarer vi henter op af vore farvande. Vi har desuden hentet inspirationer fra vore nabolandes håndtering i, at udbygge mulighederne i forædlingsprocesserne af deres råvarer. Disse inspirationer er også tilgået erhvervets parter.

Det indenlandske fiskeri bidrager væsentligt til samfundet. Flere end 500 mennesker har i løbet af de sidste to år fået en licens til, at fiske i vore farvande. Mennesker som ellers skulle være henvist til det offentlige myndigheders opsyn.

Naalakkersuisut går meget op i, at der skal være et ligeværdigt samspil mellem biologer og fiskere, specielt når der fastsættes kvoter. Naalakkersuisut har igangsat en del forsøgsfiskerier for at sikre andre fiskeriarter eller muligheder end dem vore fiskere finder i deres gængse fiskeriområder. Det seneste er Qaanaaq område som fire selskaber har fået godkendelse til at undersøge forholdene. Det er dog betinget af, at lokalbefolkningen i en større grad skal inddrages i processerne.

I vinters var der et katastrofalt udbrud af hundesyge i Nordgrønland, hvor slædehundeejere mistede en del hunde. Naalakkersuisut vil sikre slædehundebestanden og foreslår derfor et nyt vaccinationsprogram for slædehunde, som kommer til at koste landskassen 4,5 mio.kr. det første år. Naalakkersuisut mener, at det vigtigt at beskytte slædehunden, fordi slædekørsel er en del af vor kultur og et vigtigt redskab i fiskeri, fangst og turisme.

Råstoffer

Naalakkersuisut ønsker en udvikling af råstofområdet, som en af de fire erhvervssøjle. Vi ser det som vores opgave, at smidiggøre lovgivningen og tiltrække flere investorer til råstofprojekter. For det er vigtigt, at få sat gang i projekterne for at skabe flere arbejdspladser og dermed økonomisk vækst.

Som en naturlig følge af at Grønland nu er omfattet af forskellige internationale konventioner vedr. radioaktive stoffer skal Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender til Østrig i slutningen af denne måned, for at deltage i det Internationale Atomenergiagenturs (IAEA) konference. Grønlands indtræden i de aftaler har stor betydning i Naalakkersuisuts arbejde for at sikre, at sikkerheden er i top. For Naalakkersuisut fastholder holdningen om, at råstofprojekter skal overholde de høje internationale krav vi har sat os for hvad angår sikkerheden, sundheden og miljøet.

Udover de større projekter lægger Naalakkersuisut også vægt på at mulighederne for at finde og udnytte vores smykkestenforekomster øges, både for indehavere af småskalatiladelser og almindelige borgere. Sidste år blev der holdt en småskala-workshop i Nuuk i december sidste år, og et tilsvarende arrangement i Sydgrønland er netop afsluttet. På baggrund af input fra småskala-workshoppen sidste år bliver der på denne samling fremsat et ændringsforslag til Råstofloven, der bl.a. vil øge borgeres adgang til indsamling, udnyttelse og eksport af mineraler, herunder smykkesten og værdifulde mineraler.

Infrastruktur

For at binde vort land sammen og for at gøre erhvervsudviklingen mere smidig er det vigtigt med en infrastruktur, der kan løse opgaven. Vi kan i november i år fejre den officielle åbning af Sikuki Nuuk Harbour, der med sine internationale standarder og store tilgængelighed i endnu højere grad åbner Grønland op for resten af verden. Når havnen åbner vil der skabes helt nye måder, hvorpå vi forsyner vores land og eksporterer. Fra at være afhængige af specialbyggede skibe og historisk betingede sejlruiter, vil vores nye havn kunne modtage forsyninger fra standard skibe, fra flere afsendere – ja faktisk fra hele verden. Jeg konstaterer til min glæde, at Royal Arctic Line i nært samarbejde med Sikuki Nuuk Harbour og internationale samarbejdspartnere er klar til at flytte ind i fremtiden, som nu er lige om hjørnet.

I løbet af sommeren er endnu et stort skib sat i søen. Kalaallit Airports A/S er sat ved roret for Inatsisartuts beslutning om nye lufthavne i Qaqortoq, Ilulissat og Nuuk. Selskabet har med det samme sat alle sejl for i samarbejde med Mittarfeqarfiit og andre vigtige aktører at indfri vores forventninger. Jeg har stor tillid til, at vi inden for kort tid ser anlægsarbejderne tage form og ser i den grad frem til at vi indenfor få år ser projekterne bære frugt. Ligeledes er planlægningsgrundlaget for lufthavnene i Ittoqqortoormiit og Tasiilaq ved at tage form, så vi i fremtiden får bundet landets kyster tæt sammen i et effektivt net af regionale, nordatlantiske og internationale lufthavne, til glæde og til gavn for hele landet og alle dets besøgende.

Bolig og byggeri

De samlede anlægsbevillinger i 2017 udgør knap 700 mio. kr. årligt i 2017-2020, 30-40 mio. kr. flere end Finansloven for i 2016. Midlerne skal bruges til Boliger, institutioner og kollegier. Boligmassen forøges dog kun i begrænset omfang, da der er planlagt ca. 50 boliger om året. I stedet er der fokus på byfornyelse, renovering og sanering.

Naalakkersuisut foreslår, at der afsættes flere midler til renovering og sanering af Selvstyrets boliger. Fra i år og frem til 2018 afsættes over en kvart milliard kroner til formålet. Der skal i hver by udarbejdes en plan over hvilke boliger der skal vedligeholdes med boligafdelingens midler, renoveres eller saneres. Det er vigtigt, at de tomme, nedslidte boligblokke, der står og skæmmer i byerne, bliver saneret og giver plads til byfornyelse og forskønnelse, samtidig med, at vi får mere tidssvarende boliger til borgerne.

Byggebranchen har i mange år klaget over manglende mulighed for planlægning. Naalakkersuisut overvejer en ny todelt bevillingsproces, som vil forbedre administrationen af anlægsbevillinger, så byggebranchen bedre kan målrette indsatsen for at ansætte lokalt arbejdskraft til de enkelte projekter.

Arbejdsmarkedsindsats

Naalakkersuisuts tiltag for at bekæmpe arbejdsløsheden begynder at bærer frugt. De sidste tal for arbejdssøgende denne sommer viser, at antallet af arbejdsløse er faldet med godt 1.100 på to år. Men selvom udviklingen går den rigtige vej er der fortsat alt for mange arbejdsløse i vort land. For arbejdsløsheden rammer hele familier – også vore børn. Særligt er det bekymrende, at en stor del af vore unge mellem 16 og 25 år er ledige og uden for uddannelsessystemet. Derfor er der behov for en særlig indsats over for disse unge, som vi i Naalakkersuisut har vist viljen til, med vores reforminitiativer på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet.

Faldet i arbejdsløsheden er det første tegn på, at vores Beskæftigelsesstrategi fra 2015 virker. Vi har taget 16 forskellige initiativer, som vil vise den fulde effekt over de kommende år. Et af de helt centrale initiativer i Beskæftigelsesstrategien er at sørge for, at de arbejdsløse får den bedst mulige hjælp. Vi har samlet arbejdsmarkedskontorerne og Piareersarfiit over hele landet i de nye JVO-centre - Majoriaq. Her møder borgerne en helhedsløsning, som giver helt nye muligheder for at finde tilbage til selvforsørgelse. Både hvis man søger job – og hvis man har brug for opkvalificering før man finder det rigtige job.

I Naalakkersuisuts finanslovsforslag for 2017 er der afsat mere end 100 mio. kr. til kompetenceudvikling af ufaglærte i arbejdsstyrken, til revalidering af personer som har svært ved at holde fodfæste på arbejdsmarkedets indsatser og ikke mindst til løft af unges uddannelsesniveau via Majoriaq, hvor bevillingen i 2017 vil være på niveauet 74 mio. kr. Naalakkersuisuts forslag til finanslov rummer også et forbedret tilbud om flere fleksjob for førtidspensionister.

Naalakkersuisut har arbejdet ihærdigt for at kunne fremlægge en helt ny lov om samfundsansvar i forhold til oprettelse af lærepladser. Loven har til formål at sikre, at både offentlige og private virksomheder løfter i fællesskab, så vore unge får den uddannelse, vi alle sammen har brug for. Lovforslaget kan sikre 720 nye lærlingepladser om året.

Vi håber i Naalakkersuisut, at der bliver tid og plads i Inatsisartuts arbejde til at behandle Naalakkersuisuts lovforslag allerede her i efteråret, da det har stor betydning for de uddannelsesstilbud, vi kan stille vore unge mennesker i udsigt.

Uddannelse

Det er fortsat vigtigt, at uddannelsesniveaet i befolkningen hæves, så der kommer bedre indtægter for den enkelte, og sker en bedre udnyttelse af de menneskelige ressourcer i samfundet. Disse forandringer tager tid, og starter med små skridt for den enkelte borger.

I 2015 fik vi evalueret folkeskolen og i 2016 er også læreruddannelsen blevet evalueret. Begge evalueringer har peget på behov for handling og det er positivt, at Naalakkersuisut og kommunerne har en god dialog for at sikre bedre ledelse på skolerne og i klasseværelserne. Ilisimatusarfik har igangsat en revision af læreruddannelsen og forventer at kunne præsentere en ny og mere tidssvarende læreruddannelse ved studiestart i efteråret 2018.

Ligeledes fortsætter vi indsatsen med at forbedre undervisningsforholdene for eleverne i folkeskolen. Både eleverne i Minngortuunnguup Atuarfia i Sisimiut og eleverne i Narsap Atuarfia har fået nye, gode rammer for undervisningen – og i Ilulissat skrider opførelsen af den ny Atuarfik Mathias Storch frem, så eleverne snart kan opleve igen at være samlet under samme tag.

Naalakkersuisut vil i de kommende år arbejde for at få etableret et tilbud om 11. klasse for de elever, som ikke vælger at starte på en ungdomsuddannelse eller et efterskoleophold efter 10. klasse. For at unge af lavindkomstfamilier ikke skal blive udelukket fra at komme på efterskole i Danmark, har Naalakkersuisut også en plan om at afskaffe mindstebetalingen for disse.

Mens vi arbejder for at sikre gode daginstitutioner, forbedre folkeskolen og få gang i de ledige, kan vi til gengæld glæde os over, at et historisk højt antal unge har færdiggjort deres uddannelse på gymnasierne, erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser. Men vi skal ikke hvile på laurbærene. Vi skal hele tiden være opmærksomme på hvor vi kan løfte kvaliteten.

Naalakkersuisut foreslår dette efterår, at forældre til folkeskoleelever får et talerør ved at oprette et forældreråd. Hensigten er, at forældre organiseres i hele landet, hvor de vil få mulighed for at kunne bidrage med mere kvalificeret og nuanceret debat om børnenes skolegang og trivsel.

Udsatte familier og børn

Fast tilknytning til arbejdsmarkedet er ikke kun sundt for den enkelte borger, men også for den samlede familie. Derfor har vi gennemført en reform af førtidspension, der gør op med, at borgere i den erhvervsaktive alder parkeres på offentlig forsørgelse. Det er vores ønske, at alle borgere skal have mulighed for at bidrage til samfundet. Derfor lægger vi vægt på, at vores arbejdspladser skal være rummelige og fleksible, så mennesker med nedsat arbejdsevne også får mulighed for at bidrage.

2016 er børnenes år, og som jeg tidligere har nævnt, så er det ikke kun i år, men i vores arbejde fremadrettet, at vi skal have fokus på børns vilkår. For der er stadig alt for mange børn i vores samfund, der vokser op i familier med alkohol- og hashmisbrug og oplever svigt, der skader deres trivsel og udvikling. Som samfund er det vores pligt at tage hånd om vores mest udsatte grupper. Det gælder i særlig grad børn i familier, som ikke formår at give børnene en sund opvækst. Naalakkersuisut fremlægger på efterårssamlingen 2016 et forslag til lov om støtte til børn. Med det nye lovforslag ønsker Naalakkersuisut at sikre, at hjælpen til udsatte børnefamilier bliver styrket markant, så vi øger mulighederne for at børnene kan bryde den negative sociale arv, få en uddannelse og blive selvforsørgende borgere.

Lovforslaget tager afsæt i FN's Børnekonvention, der fastsætter, at lande, der tiltræder konventionen, respekterer børn som selvstændige individer med politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Som land har vi forpligtet os til at opretholde børns rettigheder i vores lovgivning og administration, og det skal vi leve op til.

Tilsynsbesøg i kommunerne har vist, at det ofte halter med at leve op til vores egen lovgivning og FN's Børnekonvention. Derfor glæder vi os i Naalakkersuisut over, at vi har etableret et tæt og konstruktivt samarbejde med kommunerne med afsæt i en enighed om, at vi bliver nødt til at gøre det bedre på området for udsatte familier og børn. Fra Naalakkersuisuts side har vi etableret en central rådgivningsenhed og en tilsynsenhed, der tilsammen har til formål at understøtte en positiv udvikling gennem øget samarbejde, råd og vejledning samt konkret bistand i kommunerne.

Sundhed

Det er vigtigt, at have fokus på den enkeltes sundhed. Det er lige så vigtigt, at den enkelte borger har fokus på sin egen sundhed. En stor del af det arbejde der udføres i det grønlandske sundhedsvæsen er forårsaget af livstilssygdomme.

Den seneste befolkningsundersøgelse viser blandt andet, at der bliver færre rygere blandt børn og unge og at flere har indført restriktioner for rygning i deres hjem. Samtidigt falder import af alkohol fortsat. Så selvom rusdrikkeri fortsat er for højt, så er der sket en holdnings- og adfærdændring i forhold til alkohol. Det betyder, at vores mangeårige forebyggelsesindsatser gør en forskel.

Selvom vi samlet set drikker mindre, er misbrug af alkohol fortsat et af vores største folkesundhedsproblemer. Naalakkersuisut vil derfor på denne efterårssamling fremlægge et forslag til en ny Inatsisartutlov om salg og udskænkning af alkohol, som skal understøtte de forebyggende tiltag mod misbrug af alkohol.

Gratis misbrugsbehandling og etablering af Videnscenter for Misbrug (Allorfik) blev i 2015 godkendt og er kommet godt i gang. Kommune Kujalleq bliver den første kommune, der får mulighed for at prøvevære det ny tiltag, hvorefter det bliver udrullet til de øvrige kommuner.

Miljø

Kommunerne står med store udfordringer på affaldsområdet. Mange steder i landet har vi en meget utidssvarende affaldshåndtering, som forurener og som kan være til skade for vores sundhed. Miljøforholdene, ikke mindst på affaldsområdet, skal forbedres og det er derfor vigtigt, at vi gør den nødvendige indsats for at finde tidssvarende løsninger. Naalakkersuisut ser frem til, at vi på baggrund af en sektorplan på affaldsområdet kan bistå kommunerne med at forbedre miljøforhold og affaldshåndtering. Vi er overbevist om, at de øgede bevillinger til miljøindsatsen, som Inatsisartut har tilsluttet sig, vil have stor betydning for at vi sammen med kommunerne kan forbedre affaldshåndteringen her i landet.

Selv om opgaven med at forbedre forholdene på affaldsområdet er stor, er der også behov for en mere miljøvenlig udvikling på andre områder. For eksempel i vores forbrug af emballage og hvor meget affald vi producerer på fødevarerområdet. Naalakkersuisut overvejer derfor kontinuerligt indsatsen på områder som disse, herunder både at øge indsatsen og at stille større krav til borgerne, kommunerne og de berørte virksomheder. Ligeledes skal det fortsat overvejes, om nye miljøafgifter kan medvirke til en bedre miljøadfærd blandt borgere og virksomheder, samtidig med at det kan give økonomisk grundlag for en større indsats fra selvstyrets side.

På energiområdet har Naalakkersuisut sat sig ambitiøse mål om, at energiforsyningen i Grønland i fremtiden skal være baseret på grøn energi. Derfor prioriterer vi konkret at udvide vandkraftforsyningen i Sydgrønland, ligesom der arbejdes med øge kapaciteten på andre af de

etablerede vandkraftværker. Undersøgelserne pågår desuden fortsat med hensyn til at etablere nye vandkraftværker, hvor energiforsyningen i dag hviler på oliebaseerde elværker.

Ud over disse konkrete tiltag har Naalakkersuisut sat sig for at gøre en stærkere indsats for at udnytte andre grønne energikilder som sol og vind. På det strategiske niveau har vi i år etableret et godt samarbejde med vores kolleger på Færøerne om udnyttelse af grøn energi, hvor vi vil lære af hinandens erfaringer, ligesom vi i dette efterår gennemfører en workshop i samarbejde med det amerikanske udenrigsministerium om brug af vedvarende energi i Arktis.

Det er Naalakkersuisuts mål, at vi ikke blot bliver selvforsynende med grøn energi, men at vi også kan tiltrække nye erhverv og virksomheder, som vil udnytte vores energiressourcer.

Udenrigsanliggender og sikkerhedsspørgsmål

Verden omkring os er under hastig forandring i disse år. Både i Europa, i Nordamerika og i det internationale samarbejde sker der store skift, som også kommer til at få betydning for vores land. I det seneste år har vi oplevet terrorangreb i Europa og i USA. Indtil videre har grønlændere ikke været direkte ramt i de angreb som er fundet sted. Men det kan ændre sig da angrebene rammer tilfældige civile mennesker, mange på ferie. Selvstyret har et tæt samarbejde med det danske udenrigsministeriums borgerservice som fuldt ud bistår grønlændere under rejse i udlandet. Det samarbejde bliver kun vigtigere når der sker sådanne voldsomme begivenheder.

Under det danske formandskab i Nordisk Ministerråd i 2015 blev der fra både civilsamfund, embedsmænd og politiske kolleger ydet en stor indsats for at markere vores bidrag til det arbejde, som er et af vores ældste udenrigspolitiske samarbejder. Det nordiske samarbejde har også vist sin værdi ved bl.a. at arbejde videre med vores forslag om at samarbejde om opfølgning på den arktiske biodiversitets kortlægning (ABA'en). Det vil jeg gerne sige tak for.

Med Storbritanniens udmelding fra EU, kommer vi til at skulle tage stilling til en væsentligt anderledes situation i Nordatlanten. Såfremt Storbritannien ikke forbliver en del af EU's indre marked vil det få varige konsekvenser for den grønlandske fiskeriexport. Grønlandske fiskeriprodukter har told- og veterinærkontrollfri adgang til EU's indre marked. Sådanne aftaler vil skulle søges genforhandlet med Storbritannien, hvis Grønlands nuværende handelsadgang til Storbritannien skal bevares.

I november i år afholdes der præsidentvalg i USA. Det er et valg som også vil få betydning for Grønland. USA's beslutning i 2014 om tildeling af servicekontrakten i Thule Air Base til et selskab som ikke har grønlandsk medejerskab, gør at der ikke længere er en rimelig balance i aftaleforholdet til USA. Det må og skal sikres, at Grønland og det grønlandske samfund igen sikres et rimeligt afkast fra forsvarsaftalerne.

Et andet spørgsmål der vedrører forholdet mellem Grønland, Danmark og USA er de nye oplysninger om forureningsfare på Camp Century, der kom frem sidste måned. Det er foruroligende, at Naalakkersuisut ikke kan få ordentlig svar fra det danske udenrigsministerium på de spørgsmål som har været stillet over de sidste år. Naalakkersuisut fortsætter med at presse på for, at få svar.

Forfatning for Grønland

Naalakkersuisut fik til opgave af Inatsisartut at udarbejde en redegørelse om en grønlandsk forfatningskommission. Vi vil færdiggøre redegørelsen under hensyntagen til, at Inatsisartut kan behandle redegørelsen dette efterår.

Arbejdet med en grønlandsk forfatning bliver ikke nemt. For en forfatning er det mest grundlæggende og retningsgivende regelsæt som et land bliver målt og vejret på. Derfor ligger det også Naalakkersuisut meget på sinde, at en eventuel kommende forfatningskommission skal inddrage den grønlandske befolkning i deres arbejde. Selve redegørelsen er Naalakkersuisuts bidrag til debatten om det kommende forfatningsarbejde. Det er Inatsisartut der skal gribe opgaven og tage stilling til det videre arbejde.

Jeg har som formand for Naalakkersuisut fokus på at skabe stabile og trygge rammer for vort samfund, for at give vore børn og unge en bedre fremtid.

Vi må som et samfund, der gerne vil opnå selvstændighed, arbejde for at landets kommende generationer bliver rustet med vilje, viden, evner og livssyn som skal sikre, at de i fællesskab kommer til at drive landet selv. Vi har derfor allesammen brug for hinanden, og vi er alle nødt til at prioritere i vort politiske arbejde for at bane vejen for at vores børn i fællesskab kan træffe en beslutning om landets fremtidige status i verdenssamfundet, som vi allerede er en del af.

Vores opgave er, at skabe et trygt hjem og et driftigt land for borgerne.

Med disse ord vil jeg ønske alle et godt samarbejde under den samling i Inatsisartut, vi indleder i dag.

Qujanaq!